

گزارش «فرهیختگان» از وضعیت تجارت ایران با قاره آفریقا

ترکیه ۱۶ برابر ایران به آفریقا صادرات دارد

میلیارد معادل ۱۸ درصد تولید این قاره بوده است. مقایسه حجم صادرات وواردات محصولات این قاره بیانگر افزایش حجم اقتصادی این قاره و بهبود تراز تجاری این قاره طی چهار سال اخیر بوده است. همان گونه که در جدول مشخص است بسیاری از محصولات پرتقاضای کشورهای آفریقایی باعدمه محصولاتصادراتی کشورمان (سوختهای معدنی مانندبنزین و گاز طبیعی، آهن وفولاد، مصالح ساختمانی مانند سیمان و گچ، محصولات شیمیایی و...) یکسان بوده که این نکته بیانگر توانایی کشورمان در بهدست آوردن سهم مناسبی در بازار قاره آفریقااست.

سهم کمتر از نیم درصدی ایران از بازار آفریقا

برای روشن شدن سهم اندک کشورمان از اقتصادقاره آفریقابایدانیم درحالی حجم صادرات کشورمان به کشور افغانستان در سال گذشته ۱٫۸ میلیارد دلار بوده است که حجم صادرات کشورمان به تمامی کشورهای قاره آفریقا نزدیک به ۱٫۲ میلیارد دلار بوده است. باتوجه بهاینکه مجموع حجم وواردات کشورهای آفریقایی برابر با ۵۸۶ میلیارد دلار است، یعنی سهم کشورمان از میزان وواردات کشورهای آفریقایی چیزی حدود ۰٫۲ درصد است که سهمی بسیار ناچیز است. لازم به ذکر است آمار صادرات ۱٫۲ میلیارد دلاری مربوط به سال ۱۴۰۰ بوده که صادرات کشورمان به قاره آفریقا بیش از ۱۰۰ درصد نسبت به سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است. متأسفانه در سال های گذشته سهم کشورمان کمتر از ۰٫۱ درصد بوده است. از میان کشورهای قاره آفریقا عمده صادرات کشورمان به مجموع ۱۴ کشور آفریقایی حدود ۱٫۱ میلیارد بوده است. این در حالی است کهمجموع جمعیت این ۱۴ کشور ۲۱ برابر جمعیت کشور افغانستان، حجم اقتصادی این ۱۴ کشور ۸۸ برابر حجم اقتصادی افغانستان و میانگین وزنی سرانه (برابری قدرت خرید) این کشورها نیز ۳٫۲ برابر سرانه کشور افغانستان است که این امر بیانگر قدرت خرید مردم این کشورها و درنتیجه فرصت مناسب برای صادرات کالاهیمان است. در مقایسه اقتصاد این کشورها با اقتصاد کشور افغانستان ظرفیت و پتانسیل پیش روی کشورمان در این قاره بیشتر از گذشته مشخص می شود.

صادرات ترکیه به آفریقا ۱۶ برابر ایران

با بررسی حجم صادرات کشورهای همسایه مشخص گردید کشور ترکیه با صادرات ۱۹٫۸ میلیارد دلاری خود، در رتبه اول منطقه در تعاملات تجاری با قاره آفریقا قرار دارد. پس از این کشور، امارات با صادرات سالانه بیش از ۱۳٫۲ میلیارد دلار، عمان با صادرات ۳٫۲ میلیارد دلار، کویت با صادرات ۲٫۲ میلیارد دلاری و پاکستان با صادرات ۱٫۳ میلیارد دلاری بالاتر از صادرات ۱٫۲ میلیارد دلاری کشورمان قرار دارند. همان گونه که مشخص است سهم صادرات کشورمان به قاره آفریقا نسبت برخی کشورهای منطقه نیز بسیار پایین است. همان گونه که قبلا اشاره شد حجم صادرات کشورمان به قاره آفریقادر سال ۱۳۹۹ تنها ۵۷۹ میلیون دلار بوده است که این میزان از میزان صادرات کشورهای قطر و پاکستان نیز در همان سال کمتر بوده است. در سال گذشته در میان کشورهای منطقه، ترکیه بیشترین حجم صادرات به قاره آفریقا را دارد. لازم به ذکر است تا پیش از این بیشترین آمار صادرات به این قاره مربوط به کشور امارات بوده است. رشد تجاری ترکیه به قاره آفریقا در سال های گذشته به واسطه

علی اقبالیبادی

خبرنگار

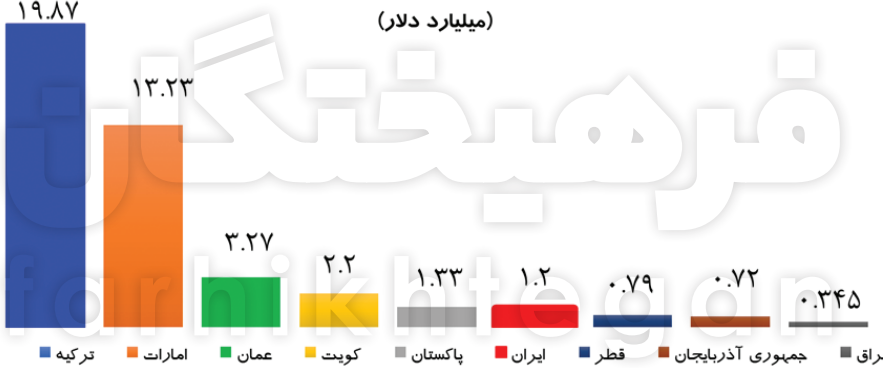
قاره آفریقا با مساحتی حدود ۳۰ میلیون کیلومترمربع ۲۰٫۳ درصد سطح خشکی کره زمین را تشکیل داده است. جمعیت این قاره در سال ۲۰۱۹ از یک میلیارد و ۳۳ میلیون نفر عبور کرده که حدود ۱۷ درصد جمعیت دنیا را شامل شده است. طبق آمار منتشرشده در سال ۲۰۲۰ توسط مدرسه مذهبی گوردن- کانول ۴۲ درصد جمعیت این قاره را مسلمانان تشکیل می دهند. در قاره آفریقا ۵۴ کشور وجود دارد که مجموعا حجم وواردات کالایی این کشورها در سال ۲۰۲۱ برابر با ۵۸۶ میلیارد دلار بوده است. این درحالی است که میزان صادرات کشورمان به تمام کشورهای قاره آفریقا در سال ۱۴۰۰ (پس از تجربه رشد بیش از ۱۰۰ درصدی صادرات مان نسبت به سال ۱۳۹۹) به یک میلیارد و ۱۸۷ میلیون دلار معادل ۰٫۲ درصد وواردات این قاره رسیده است. این حجم بسیار ناچیز صادرات بیانگر عدم توجه تاجار کشورمان به پتانسیل تجاری کشورهای آفریقایی است. برخلاف تاجار کشورمان در توجه به بازار قاره آفریقا، تاجار برخی کشورهای منطقه نگاه ویژه ای به بازار قاره آفریقا داشته اند تا آنجا که میزان صادرات این کشورها بیش از ۱۰ برابر کشورمان بوده است. علی رغم ضعف ها و کاستی های موجود، صادرات کشورمان در سال ۱۴۰۰ رشد قابل قبولی (بیش از ۱۰۰ درصد) نسبت به سال های گذشته داشته است. با توجه به بررسی داده های گمرکی در سه ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۱ نیز رشد چشمگیری در صادرات کشورمان به قاره آفریقا نسبت به سه ماهه ابتدایی ۱۴۰۰ داشته ایم، به طوری که در سال جاری صادرات ایران به قاره آفریقا به ۴۴۴ میلیون دلار رسیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۲۹ درصدی را نشان می دهد.

واردات ۵۸۶ میلیارد دلاری قاره آفریقا

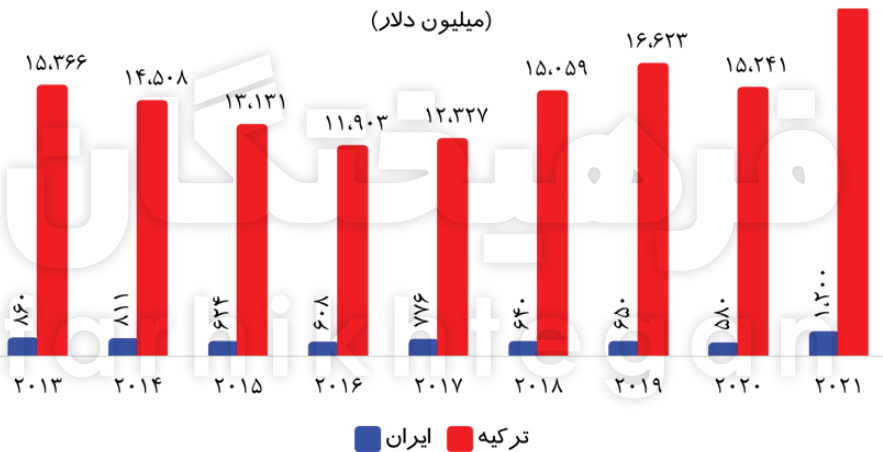
در تصورات اغلب افراد جامعه، مردم قاره آفریقا مردمی فقیر هستند که حتی از داشتن لباس نیز محروم هستند و به صورت پابرهنه در میان طبیعت در تعامل با حیوانات وحشی زندگی می کنند. اما امروزه واقعیت قاره آفریقا این گونه نیست. طی سال های گذشته بسیاری از کشورهای این قاره رشد اقتصادی قابل توجهی داشته اند، به طوری که اقتصاد بسیاری از کشورهای آفریقایی از کشورهایی همچون افغانستان، ازبکستان، ارمنستان، پاکستان و... که سهم قابل توجهی از صادرات کشورمان به آنهاست، بسیار بزرگ تر است. برخی کشورهای این قاره نظیر آفریقای جنوبی، روندا، ساحل عاج، نیجریه، الجزایر و... در سال های گذشته رشد اقتصادی بسیار مناسبی را نسبت به سایر کشورهای آفریقایی داشته اند.

میزان و واردات کالای تمامی کشورهای قاره آفریقا در سال ۲۰۲۱ به بیش از ۵۸۶ میلیارد دلار رسیده است. حجم صادرات کالای مجموع کشورهای این قاره نیز بیش از ۵۱۳ میلیارد دلار بوده است. در نتیجه مجموع ناترازی در تجارت خارجی این قاره در سال ۲۰۲۱ مجموعا ۷۳ میلیارد دلار معادل ۱۴ درصد تولید این قاره است. این درحالی است که حجم و واردات کالایی این قاره در سال ۲۰۱۷ حدود ۵۰۶ میلیارد دلار بوده و حجم صادرات محصولات ۴۲۹ میلیارد دلار بوده است. مجموع ناترازی تجاری این قاره در سال ۲۰۱۷ برابر با ۷۷

نمودار میزان تجارت به آفریقا در سال ۲۰۲۱ کشورهای همسایه

مقایسه حجم صادرات ایران و ترکیه به قاره آفریقا

ارزش دلاری صادرات ایران به ۱۶ کشور آفریقایی طی سال ۱۴۰۰ – دلار

کشور طرف معامله	ارزش (دلار)	کشور طرف معامله	ارزش (دلار)
آنگولا	۱۰۳٫۲۳۴	مالی	۵۶۵٫۱۵۴
بورکینافاسو	۲۹۴٫۵۱۸	موریتانی	۵۰۲٫۵۹۰
بنین	۲۷۴٫۹۵۹	موریس	۱۷۱٫۵۴۰
جمهوری آفریقای مرکزی	۴۴۴٫۵۰۰	موزامبیک	۹۸٫۳۳۳٫۴۷۷
کنگو	۳۵٫۶۵۹	نامیبیا	۱۴٫۶۱۲
ساحل عاج	۱۴٫۷۵۵٫۶۶۶	نیجر	۲۲۰٫۸۷۹
کامرون	۲۷۰٫۳۴۸	نیجریه	۱۲۵٫۳۳۹٫۴۵۰
جیبوتی	۴۰٫۵۳۹٫۱۶۱	رواندا	۳۶٫۸۱۵
الجزایر	۶۷٫۴۵۲٫۵۹۳	سیشل	۶۴٫۱۲۴
مصر	۸٫۰۴۹٫۵۵۲	سودان	۷۲٫۹۳۰٫۹۴۵
اتیوپی	۱۰٫۹۲۸٫۶۴۰	سنگال	۲٫۴۲۸٫۹۴۱
گابن	۲۸٫۲۱۸	سورینام	۲۳٫۰۵۰
غنا	۳۵۲٫۶۰۰٫۷۹۶	سوازیلند	۱٫۸۰۰
گامبیا	۱۷٫۲۸۶	چاد	۲۴۳٫۸۶۷
گینه	۱۱۳٫۵۴۵	توگو	۶۶۵٫۳۷۶
تونس	۱٫۶۳۰٫۸۹۰	سومالی	۲۹٫۲۸۱٫۶۹۲
کنیا	۷۷٫۱۲۱٫۱۴۷	تانزانیا	۵۵٫۴۷۶٫۳۱۵
کومور	۱۵٫۹۶۱	اوگاندا	۱٫۶۶۸٫۱۸۴
لیبریا	۱۱٫۱۱۱	آفریقای جنوبی	۲۵۴٫۲۶۷٫۵۸۰
مراکش	۴٫۵۴۶٫۲۴۵	زامبیا	۱۷٫۱۵۹
ماداگاسکار	۲٫۴۸۴٫۶۰۳	زیمبابوه	۱۸٫۶۲۵
	مجموع		۱٫۱۸۷٫۰۲۳۳٫۷۸۷

محصولات عمده وارداتی و صادراتی کشورهای آفریقایی در سال ۲۰۲۱

ردیف	نام گروه وارداتی (۲۰۲۱)	ارزش (میلیارد دلار)	نام گروه صادراتی (۲۰۲۱)	ارزش (میلیارد دلار)
۱	سوختهای معدنی، روغن های معدنی، مواد قبری و ...	۸۵/۱۱	سوختهای معدنی، روغن های معدنی، مواد قبری و ...	۱۸۶/۵۶
۲	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها و ...	۵۹/۷۴	مروارید طبیعی یا پرورشی، سنگ های قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات روکش شده ...	۶۱/۵۴
۳	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط کننده و تولید کننده صدا، تلویزیون و...	۴۲/۲۲	سنگ معدن، سرباره و خاکستر	۳۱/۰۷
۴	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها	۴۱/۴۵	مس و مصنوعات آن	۱۹/۰۹
۵	غلات	۲۸/۵۶	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها	۱۶/۸۳
۶	پلاستیک و مصنوعات از آن	۲۵/۵۶	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط کننده و تولید کننده صدا، تلویزیون و...	۱۴/۳۶
۷	محصولات دارویی	۲۱/۵۷	کاکائو و محصولات وابسته	۱۱/۷۴
۸	آهن و فولاد	۱۷/۹۲	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه	۱۱/۵۰
۹	کالاهای متفرقه	۱۳/۹۶	آهن و فولاد	۱۱/۳۵
۱۰	مصنوعاتی از آهن و فولاد	۱۲/۹۳	انواع کود	۱۰/۰۷
۱۱	چربی و روغن های حیوانی و گیاهی	۱۲/۴۰	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها و ...	۹/۰۵
۱۲	کشتی، قایق و سازه های شناور	۱۱/۶۳	مواد شیمیایی معدنی؛ ترکیبات آلی یا معدنی و ...	۷/۴۸
۱۳	وسایل اپتیکال، عکاسی، فیلمبرداری، اندازه گیری، چک کردن، پزشکی یا جراحی	۹/۷۹	اقلام پوشاک و لوازم جانبی پوشاک، نه بافتنی یا قلاب بافی	۶/۷۸
۱۴	محصولات شیمیایی متفرقه	۹/۲۷	پلاستیک و مصنوعات از آن	۵/۸۲
۱۵	کاغذ و مقوا، محصولات خمیر کاغذ و مقوا	۷/۶۱	ماهی و سخت پوستان، نرم تنان و سایر بی مهرگان آبی	۵/۷۲
۱۶	قند و شکر و شیرینی	۷/۵۴	قهوه، چای، ماته و ادویه جات و ترشیجات	۵/۱۴
۱۷	...	...	...	...
مجموع	مجموع محصولات واردات شده در سال ۲۰۲۱	۵۸۶/۳۸	مجموع محصولات صادرات شده در سال ۲۰۲۱	۵۱۳/۵۲

لازم به ذکر است حجم واردات (نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان) و ۵٫۶ میلیارد دلار در رتبه ۲۰ و واردات این قاره قرار دارد.

داده است. آنچه در ادامه می آید، متن کامل این جوابیه است، «پیرو درج خبری با عنوان «حذف طبقاتی خودرو» که در روز ۱ مرداد ۱۴۰۱ روی خروجی روزنامه فرهیختگان قرار گرفت به استحضار می رساند؛ بسیاری از نکات مطرحه در یادداشت صحیح است و متأسفانه در سال های گذشته خودروسازان کمتر به حوزه

جوابیه وزارت صمت به گزارش «فرهیختگان»

روزنامه «فرهیختگان» در تاریخ ۱ مردادماه سال جاری در گزارشی تحت عنوان «حذف طبقاتی خودرو» به بررسی پیامدهای جایگزینی خودروهای اقتصادی با خودروهای گرانقیمت تر پرداخت. وزارت صمت، معدن و تجارت در جوابیه به گزارش مذکور واکنش نشان

خودروی اقتصادی در مرکز توجهات برنامه های وزارت صمت قرار دارد و این مهم حتی در طرح پیشنهادهای مرتبط با آیین نامه و واردات که از سوی وزارت صمت تدوین گردید لحاظ شده است به گونه ای که عواید واردات به گستره وسیع تری از مردم برسد و مسیر واردات خودروهای وارداتی نیز تسهیل گردد.»

در نظر گرفته شده است در حوزه خودروی اقتصادی نیز برنامه ویژه ای برای جایگزینی محصولات اقتصادی به جای محصولات قدیمی در نظر گرفته شده است اما با توجه به خلأ موجود در این زمینه در گذشته؛ به ثمر نشستن برنامه های جدید زمان خورامی طلبد ولی آنچه مسلم است توجه به این نکته است که پرداختن به محصول